

20. વિરલ વિભૂતિ

પ્રસ્તાવના

* આત્માર્પિત અપૂર્વજી (જન્મ: 04-01-1977) આત્માર્પિત અપૂર્વજીનો જન્મ મુંબઈમાં થયો હતો. યુવાવયથી જ તેઓ આધ્યાત્મિકતા તરફ વળ્યા હતા. તેમણે ધરમપુરના શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર મિશનના સંસ્થાપક પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી રાકેશભાઈનું શિષ્યત્વ સ્વીકાર્યું હતું. પોતાનું જીવન તેમણે સેવા અને સાધનાને સમર્પિત કર્યું હતું. તેઓ શાસ્ત્રોના ઊંડા અભ્યાસી અને ઉત્તમ વક્તા હતા. તેમના જીવનકાળ દરમિયાન તેઓએ દેશ-વિદેશમાં અનેક શિબિરોનું સંચાલન કર્યું હતું. તેઓ ‘સદગુરુ એકોઝ’ નામના માસિક સામાયિકના તંત્રી હતા.

આ ચરિત્રનિબંધમાં તેઓએ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના જીવન અને દર્શનની ઝાંખી કરાવી છે. શ્રીમદ્એ અર્વાચીન યુગના મહાન આધ્યાત્મિક સંત હતા. ટૂંકા આયુષ્યમાં જ તેઓ એક યુગપ્રવર્તક તરીકેનું જીવન કેવી રીતે જીવી ગયા અને કેવી રીતે ગાંધીજી તેમનાં ઉચ્ચ જીવન અને નિર્મળ અધ્યાત્મજ્ઞાનથી પ્રભાવિત થયા હતા તે આ પાઠમાં લેખકે સુંદર રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. તો ચાલો આપણે આ પાઠને સમજીએ.

સ્વાધ્યાય

1. નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો.

1. મહાત્મા ગાંધીના આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શક કોણ હતા ?

- (A). શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર.
- (B). વિનોબા ભાવે
- (C). લોકમાન્ય ટીળક.
- (D). ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે.

2. મનુષ્યદેહ શાના જેવો છે ?

- (A). છાશ.
- (B). દૂધ.
- (C). ઘી.
- (D). દહીં.

3. શ્રીમદ્ રાજચંદ્રે લખેલો તત્ત્વજ્ઞાનથી ભરપુર ચિંતનગ્રંથ કયો ?

- (A). પુષ્પમાળા
- (B). મોક્ષમાળા.
- (C). ભાવમાળા.
- (D). રાજમાળા.

2. નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

1. શતાવધાની શક્તિ એટલે શું ?

ઉત્તર. એકસાથે સો વસ્તુઓ ભૂલ વિના ક્રમમાં યાદ રાખવાની શક્તિ એટલે શતાવધાની શક્તિ.

2. મનુષ્ય આત્મા શાના જેવો છે ?

ઉત્તર. મનુષ્ય આત્મા ધી જેવો મૂલ્યવાન છે.

3. નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

1. શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની સ્મરણશક્તિ આસાધારણ હતી એમ શા પરથી કહેશો ?

ઉત્તર. બાળપણથી જ રાજચંદ્રનું વ્યક્તિત્વ નોખું અને નિરાળું હતું. તેમની બુદ્ધિ સતેજ હતી. તેઓ જે વાંચે, ભણે, ભણાવે તે બધું આપોઆપ યાદ રહી જતું. શાળાનું સાત ચોપડીનું શિક્ષણ બે જ વર્ષમાં પૂરું કરી દીધેલું. તેના પરથી કહી શકાય કે રાજચંદ્રની સ્મરણશક્તિ અસાધારણ હતી.

2. શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની જીવદયા અને કરુણા કયા પ્રસંગમાંથી પ્રગટ થાય છે ?

ઉત્તર. બાળપણમાં એક વખત દેવમાએ તેમને શાક સમારવા આપ્યું. શાક સુધારતી વખતે લીલા શાકભાજીમાં રહેલા જીવો પ્રત્યે દયાથી શ્રીમદ્ ની આંખો ભરાઈ આવી. આ ઘટના એમનામાં બાળપણથી જ જીવદયા અને કરુણા જેવા સંસ્કાર દર્શાવે છે.

3. કયા પ્રસંગથી ગાંધીજી આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા ?

ઉત્તર. ડો. મહેતાએ ગાંધીજીનો જ્ઞાની અને શતાવધાની તરીકે પરિચય આપ્યો. ગાંધીજી પોતે બેરિસ્ટર. વળી વિલાયતથી પોતે પાછા ફરેલા! એમણે શ્રીમદ્ ને ચકાસી જોવા માટે જુદી જુદી ભાષાના કેટલાક શબ્દો લખી કાઢવા એ શબ્દો શ્રીમદ્ ને વાંચી સંભળાવ્યા. આ પછી શ્રીમદ્ સહજ રીતે એક પછી એક બધા શબ્દો ગાંધીજીએ જે ક્રમમાં લખ્યા હતા તે ક્રમમાં કહી સંભળાવ્યા! આ પ્રસંગે ગાંધીજી ચકિત થઈ ગયેલા.

4. ગાંધીજીનો શ્રીમદ્ સાથેનો અધ્યાત્મિક સંબંધ સમજાવો.

ઉત્તર. ‘શ્રીમદ્ ની સ્મરણશક્તિ, બહોળું શાસ્ત્રજ્ઞાન, શુદ્ધ ચારિત્ર જોઈને ગાંધીજી તેમના અનુરાગી બન્યા હતા. તેઓ અધ્યાત્મ અને ધર્મ સંબંધી મુજવણો રજૂ કરતા ત્યારે શ્રીમદ્ પાસેથી તેમને યોગ્ય સમાધાન અને માર્ગદર્શન પ્રાપ્ત થતું. ગાંધીજી સત્ય, અહિંસા, બ્રહ્મચર્ય, અપરિગ્રહ, અભય વગેરે ગુણો તેમનામાં શ્રીમદ્ માંથી વિકાસ પામ્યા હતા. શ્રીમદ્ વિષે ગાંધીજીએ લખ્યું છે. ‘મેં ઘણાના જીવનમાંથી ઘણું લીધું છે પણ સૌથી વધારે કોઈના જીવનમાંથી મેં ગ્રહણ કર્યું હોય તો તે કવિશ્રીના જીવનમાંથી છે.’ ગાંધીજીએ શ્રીમદ્ ના ‘શ્રી આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રનું

સ્વાધ્યાય

અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર પણ કરેલું. આમ ગાંધીજીનો શ્રીમદ્ સાથેનો અધ્યાત્મિક સંબંધ ઘણો ઊંડો હતો.

*